

4824

PRES-SERVIS
NOVINSKO-IZDAVACKO PREDUZECJE SAVEZA
NOVINARA JUGOSLAVIJE
PRESS PUBLISHING ENTERPRISE OF THE FEDERATION
OF YUGOSLAV JOURNALISTS
BEOGRAD — Knez Mihajlova, 2/X — Pošt. fah 842
Tel. 621-578
Cek. račun 101-11/1-804
Current Account with
Yugoslav National Bank
SLUŽBA DOKUMENTACIJE
CLIPPING SERVICE

Iscak iz lista
Newspaper cutting

ПОЛИТИКА
Београд
28 XI. 1967

ДОБИТНИЦИ НАГРАДА АВНОЈ-а 1967.

Према одлуци одбора за додељивање Награде АВНОЈ-а ову највећу нашу награду југословенског карактера и значаја, добило је ове године 10 истакнутих уметника и научника и једна научно-истраживачка установа. Доносимо најосновније податке о личности и делу награђених:

ИВО АНДРИЋ

Академик Иво Андрић донео је светско признање југословенској литератури: године 1961. добио је Нобелову награду за књижевност и нашао се на врху степеница светске књижевности уз Прилома, Сјенкевича, Киплинга, Тагору, Романа Ролана, Анатола Франса, Бернара Шоа, Томаса, Мана, Перл Бакове, Фокнера, Камиле и других. Његова књижевна дела, нарочито „На Дрини ћуприја“ и „Травничка хроника“ ушла су у општу културну ризницу човечанства. Преведена су на више од 25 страних језика.

Свој пут књижевника Андрић је започео још у току првог светског рата, а прве песме у прози објавио је 1919. године. Прва његова поетска приповетка „Пут Алије Берђелеза“ појавила се 1920. Између два рата штампао је три збирке приповедака.

Као плод интензивног књижевног стваралаштва после другог светског рата објављује три велика романа „На Дрини ћуприја“, „Травничка хроника“, и „Госпођица“, као и две новеле „Зeko“ и „Проклето авлија“.

Књижевна критика је богата оцена о Андрићевом књижевном делу. Оне говоре о дубоком продору у људску психу, о приповедачу који је најдубље загледао у најлепше и најкривотиље тајне људске природе, о рефлектору који је осветлио Балкан, о нечем сасвим новом, специфичном нашем даху који је Андрић унео у општи тон светске литературе. Андрићева прича о мосту старом три и по столећа — писао је један угледни страни критичар — јесте прича о земљи и човеку, о ратовима и прогонима, о националној слободи и робовању. Она обилује незаборавним лицима и епизодама због виталности којом их је надахнуо приповедач и песник најнеобичније врсте.

Проф. МИЛАН БАРТОШ

Милан Бартош, академик и професор универзитета, познат је не само нашеј већ и широј светској јавности као експерт за међународно јавно право. Његово дело постало је неопходни приручник свакоме који ради на изучавању међународноправних проблема и на примени међународног права. Углед професора Бартоша у иностранству међу научним носиоцима међународног јавног права је данас врло висок, због тога је изабран за председника Међународног удружења за међународно право, као и за члана Комисије за међународно право ОУН чији се чланови бирају индивидуално тајним гласањем као научници. Године 1960. изабран је за потпредседника ове комисије.

Рођен је у Београду 1901. године, а докторирао у Паризу 1927.

О савременим правним проблемима професор Бартош је објавио после рата преко 150 чланака и расправа, а његов најзначајнији научни рад је „Међународно јавно право“ штампано у три тома. За свој научни рад биран је и за члана многих академија, међународних удружења и института. Носилац је више југословенских и страних одликовања.

Проф. ВЛАДИМИР ЧАВКА

Професор др Владимир Чавка — представља изузетну личност савремене југословенске медицине и резултати његових научних радова, које је са много успеха применио у клиничкој болници за очне болести у Сарајеву, створили су му репутацију и углед који далеко прелази границе наше земље.

Специјалност којом се професор Чавка бави већ више деценија јесте хирургија ока. Проучава проблеме офталмоуралгије, глаукома, сузбијање траума и друго. Сада ради на дијагностицирању рака очију.

Рођен је 1900. године у Орашју код Брчког. Медицински факултет је завршио у Бечу. Редован професор Медицинског факултета у Сарајеву постао је 1946. године. Професор Чавка је био први председник Научног друштва Босне и Херцеговине, које је касније прerasло у Академију наука.

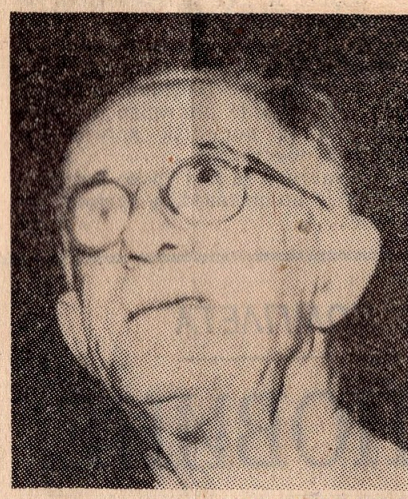
Први научни рад објавио је још 1926. године и од тада је сарађивао у многим страним и домаћим стручним часописима. Објавио је велики број научних радова и студија.

БОЖИДАР ЈАКАЦ

Бождар Јакац — велики уметник, човек коме је савремена историја уметности признала почасни назив оца

словеначке графике. На партизанским путевима где се нашао 1943. уметник је створио обиман и драгоцен опус партизанске графике, цртежа, пастела и уља, који је започет скицом пре вечери у партизанској бази и завршен цртежима првог наступа словеначке владе на балкону Универзитета у Љубљани.

Бождар Јакац је рођен 1899. године у Новом Месту. Студије на Уметничкој академији у Прагу завршио је 1923. По завршетку рата, 1945. био је један од иницијатора и први ректор новоосноване Академије ликовних уметности у Љубљани. Од 1948. до 1950. биран је за председника Савеза ликовних уметника Југославије. Редован је члан Сло-

веначке академије наука и уметности, дописни члан Југословенске академије знаности и умјетности у Загребу и Српске академије наука у Београду. Уметничка дела Бождара Јакаца награђивана су на многобројним изложбама у земљи и у свету.

МИХАИЛО ЛАЛИЋ

Михаило Лалић — је један од наших најплоднијих писаца. Главне мотиве и инспирацију за своја дела налазио је у епизи херојског времена наше револуције. Драма, хроника и лирика прожимају његове приповетке и романи који, поред изванредних уметничких квалитета, представљају упечатљиве и узбудљиве документе револуционарних дана Црне Горе. За своје књижевне стваралаштво, посебно за роман „Лелејска гора“ добио је 1963. године Његошеву награду.

Рођен је у селу Тречки код Иванграда. Студирао је на правном факултету у Београду.

Иако се са својим литерарним радом јавља још пре другог светског рата, највећи број дела створио је и објавио у протекле две деценије. Прва књига „Стазе слободe“ штампана му је 1948. а од тада до данас дао је три збирке приповедака: „Извидница“, „Први сивијет“ и „На мјесечини“, као и пет романа „Свалба“, „Зло пролеће“, „Раскид“, „Лелејска гора“ и „Хајка“.

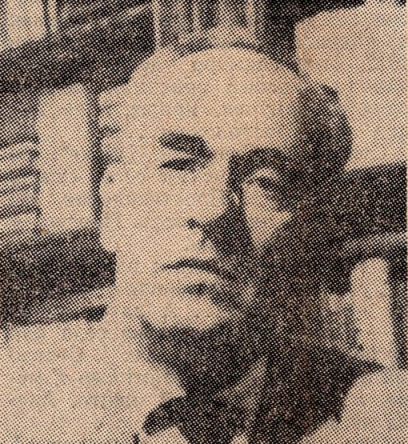
За своја књижевна дела добио је више награда међу којима: награду Савеза књижевника Југославије 1954., Удружења књижевника Србије 1956., Окто-

барску награду Београда 1960. и Нолитову 1963. године.

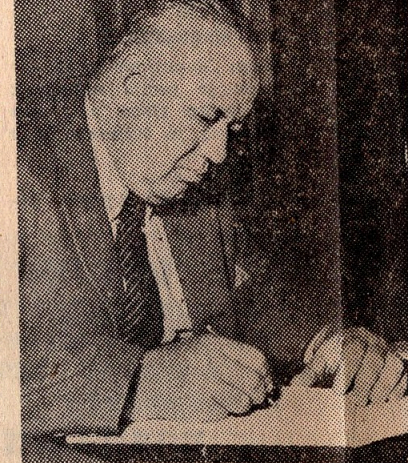
НИКОЛА МАРТИНОСКИ

Никола Мартиноски — дојан македонског сликарства, члан Македонске академије наука и уметности, рођен је у Крушеву 1903. године. Академију ликовне уметности завршава у Бучурешту 1927. године, где осваја прву награду ове највише румунске ликовне институције.

После дужег боравка у Паризу Мартиноски у Скопљу, граду у коме и данас живи, тражи нове путеве своје уметности.

После ослобођења Мартиноски је један од оснивача Скопске уметничке школе и њен први директор. За своје богато ликовно стваралаштво Мартиноски је добио шест савезних, републичких и градских награда, међу којима:

Сребрену плакету Савеза ликовних уметника Југославије, награду „11. октомври“ као и награду за животно дело.

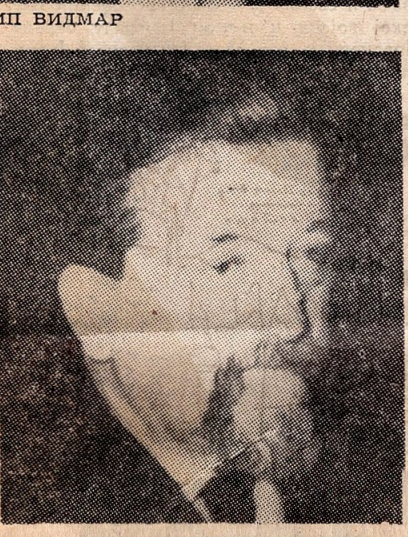
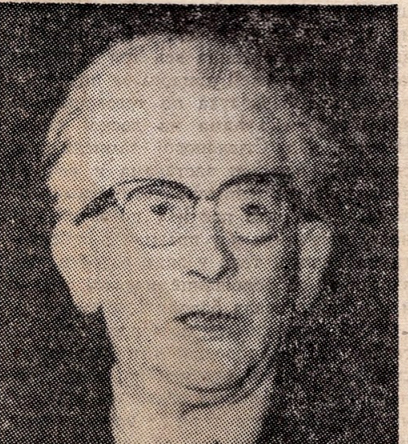
Досада је приредио 12 самосталних и учествовао на 17 групних изложби у земљи и иностранству. Први пут се представио публици 1927. године у Паризу. Никола Мартиноски се сада налази на дужности директора Уметничке галерије у Скопљу.

ВАЊА РАДАУШ

Вања Радауш — је уметник чије је дело чинила стално актуелним социјална нота, којом се — у право време и дефинишући своју позицију уметника — јавио у првим зрелим радовима, као члан ликовне групе „Земља“ и на првој самосталној изложби, уочи рата у Загребу.

Рођен је у Винковцима пре 61 годину. После студија у Загребу, где су му учители и узори били Валдец, Франгеш — Михановић, Мештровић, боравио је и студирао у Француској и Италији.

Вања Радауш је уметник у пуном напону, познат и сада у уметничким кру-

говима као „фанатик рада“, који данима и ноћима не излази из свог атељеа кад осети потребу да нешто ново каже кроз своје скулптуре. „Логори и затвори“ — циклус у коме је досад дао десетак вредних пластика — и даље га заокупава.

Вања Радауш је истакнути ликовни ледагог — од 1945. године редовни је професор на академији ликовних уметности у Загребу, а више од две деценије и редовни члан Југословенске академије знаности и умјетности.

Проф. ЧЕДОМИР СИМИЋ

Академик Чедомир Симић — посветио је свој живот изучавању паразита. После завршених медицинских студија у Паризу и Стразбуру, где је и докторирао 1924. године, је лекар бактериолошке станице у Скопљу, одакле је убрзо отишао поново у Париз на специјализацију паразитологије. По повратку у Хигијенски институт у Скопљу постаје шеф одељења за маларију и паразитологију. Када је 1937. године основан Ветеринарски факултет у Београду, постаје његов ванредни професор, а уочи рата изабран је и за редовног професора.

Рођен је у шумадјском селу Чумићу а гимназију је учио у Крагујевцу и Нишу. Матурски испит положио је у Солуну 1918. Медицински факултет студирао је у Риму.

Академик Симић објавио је више учбеника и већи број научних радова, међу којима и о својим изучавањима маларије, који су му донели међународно признање. Написао је и прву југословенску хелминтологију (наука о паразитарним глистима у цревима и о обољењима ко-

ја оне изазивају). Значајно место у његовим истраживањима заузимају тропске болести.

Проф. СИНИША СТАНКОВИЋ

Академик Синиша Станковић је наш познати биолог и истакнути научни и друштвено-политички радник, дугогодишњи председник Савета академија Југославије и један од утемељивача еколошког права у биологији. Много се бави проучавањем живих бића у језерима и другим слатким водама, као и проблемима биогеографије, а његово дугогодишњи рад на проучавању живог света охридског језера донео му је светску славу.

Академик Станковић рођен је у Зајечару 1892. године. Дипломирао је у Греноблу, а докторску дисертацију одбранио 1921. на Београдском универзитету. Године 1934. постао је редовни професор и дописни члан Српске академије наука. За редовног члана изабран је 1946. До тада је објавио преко 50 научних радова.

Због два своја научна рада „Оквир живота“ и „Животни простор“, написана против расизма и нацистичког схватања права на животни простор, био је у току окупације два пута хапшен и осуђен на смрт. Пред почетак борбе за ослобођење Београда, успео је да са лажном објавом побегне из логора на Бањици.

Првих дана после ослобођења земље, и поред своје многостране и плодне друштвене активности, оснива Еколошки институт који се касније разрастао у Биолошки институт, једну од наших најугледнијих научних институција.

За своје научно дело изабран је за члана академија у Нансију, Греноблу, Прагу, а недавно је изабран и за члана Совјетске академије наука.

ЈОСИП ВИДМАР

Академик Јосип Видмар је истакнути књижевни историчар, критичар и преводилац. Као друштвени и културни радник, публицист и критичар, остао је увек веран својим принципима и био је спреман, да их у отвореној полемици конфронтира са другачијим мишљењима.

Рођен је 1895. године у Љубљани, а матурирао на Класичној гимназији у Љубљани 1914. После првог светског рата студирао је филозофију у Прагу, Бечу, Паризу, Загребу и Љубљани, где је дипломирао 1929. године. Године 1934. постао је драматург народног позоришта у Љубљани.

Јосип Видмар био је међу првим организаторима народног устанка у Словенији. Када је 1941. године отишао у партизане изабран је за председника извршног одбора ОФ Словеније. За време рата и после ослобођења биран је на најистакнутије друштвене функције. Од 1946. године деловао је као редовни професор Академије за позоришну уметност у Љубљани. Члан је Словеначке академије наука и уметности од 1949. године, а њен председник од 1952. године. 1966. промовисан је за почасног доктора Љубљанског универзитета.

Од 1923. године до данас издао је једанаест књига есеја. За последњу књигу литерарних есеја, која је изашла 1966. добио је Прешернову награду.

ИНСТИТУТ „Ј. ЧЕРНИ“

Институт „Јарослав Черни“ први је научни колектив који добија ово високо признање. Резултати које су постигли сарадници Института уживају светски углед, посебно на подручју хидрологије, механике стена, експерименталне анализе напона и деформација, као и уређења и заштите водних токова. У нашој земљи практично не постоји ниједна већа хидроелектрана, ниједан већи водопривредни систем или објекат у чијем пројектовању и изградњи нису узели учешћа сарадници Института.

На хидроелектранама као што су Маврово, Јабланица, Винодол, Зворник, Трново, Сплит, Дубровник, на систему Бердап и уређењу слива Велике Мораве они су решавали или веома сложене или дотада нерешене водопривредне проблеме.

У протеклих 20 година Институт „Јарослав Черни“ развио се у високоспецијализовану научноистраживачку организацију. У 6 научних одељења овог института негује се око 20 научних и техничких дисциплина, са око 70 истраживача-чланова колектива и око 30 спољних сарадника, махом професора универзитета.

Своје научне радове саопштавали су на многим међународним научним конгресима и у светским публикацијама објавили око 200 научних радова, а око хиљаду радова у нашој земљи.

Годишњи бруто производ Института износи милијарду динара. Око 15 одсто капацитета ангажује се на радовима који се финансирају из разних наменских фондова, 15 одсто за наручиоце из других земаља, а 70 одсто за наше велике инвеститорске и пројектантске организације. У Институту је досад израђено и предато наручиоцима више од две хиљаде елабората са конкретним научним и стручним решењима.